

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2006. május 10.

**TÖRTÉNELEM
SZERB NYELVEN
ИСТОРИЈА**

**EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI
ÉRETTSÉGI VIZSGA
ПИСМЕНИ МАТУРСКИ ИСПИТ
ВИШЕГ СТЕПЕНА**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ
УПУТСТВО ЗА ИСПРАВЉАЊЕ
И ВРЕДНОВАЊЕ**

**OKTATÁSI MINISZTERIUM
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ**

Упутство за исправљање писмених испитних задатака

Задатак исправљајте хемијском оловком другачије боје од оне коју користи кандидат, и то на следећи начин:

1. Тачан одговор	✓
2. Недостатак	√
3. Не припада уско уз решење	[]
4. Непотребан, део који се не оцењује(прецртавање)	_____
5. Груба грешка, садржајна грешка (подвлачење)	_____
6. Текст без смисла, логички проблеми (подвлачење)	~~~~~
7. Неправилна употреба језика (подвлачење)	
8. Груба правописна грешка (подвлачење)	=====

Од правоугаоника који се налазе испод задатака у левом је максималан број бодова за задатак, а у десни упишите укупан број бодова који је ученик постигао.

За решавање појединих делова задатка на радњу упишите и делимичне бодове који се за то додељују.

Прихватите само оне елементе одговора који су дати/формулисани у упутству за решавање, и оцењујте тако како је означено бодовање за поједине задатке! Код задатака где је могуће одступање од датих елемената одговора, у детаљном упутству за решавање се налази посебно објашњење за елементе задатке (нпр. образложење) и типове задатака.

I. Исправљање и оцењивање кратких задатака

Принцип оцењивања је да се одговори у кључу за решавање прихватају као добри.

Бодовање

Добар одговор/део одговора: **0,5 или 1 бод** (како је назначено у кључу решења)

Погрешан одговор: **0 бодова**

Одговор недостаје: **0 бодова**

0,5 бодова се може дати за елементе који су посебно означени у кључу.

Бодови за поједине елементе дати у кључу не могу се даље разлагати.

Добијени број приликом сабирања бодова за делове задатка не треба заокруживати, може бити нпр. 3,5 бода.

Бодовање задатака који се састоје из више елемената одговора:

- Ако се даје 2 бода и задатак захтева два елемента одговора, за сваки појединачни елемент одговора без грешке се даје по 1 бод,
- Ако се даје 1 бод и задатак захтева два елемента одговора, за сваки појединачни елемент одговора без грешке се даје 0,5 бодова.

Код задатака који немају затворен крај (нпр. код објашњења, тумачења текста) може се прихватити свако такво решење које се садржински подудара са одговором у упутству за решавање. (Зато код ових задатака решења почињу са «Нпр.».)

Код задатака где се од више елемената одговора треба изабрати тачно решење (нпр. тачно-нетачно) у случају да се сви елементи подвуку или означе, одговор се не оцењује. Ако задатак дефинише број елемената, а кандидат напише више од тога, онда треба оцењивати по редоследу како је написано.

Више од максималног броја бодова, „наградни бодови” се не могу дати.

Због лоших или непотпуних одговора се бодови не одузимају!

Од кључа за исправљање се може **одступити само у посебно оправданом случају**. Наставник који исправља треба писмено да образложи узроке одступања.

II. Исправљање и оцењивање текстуалних (есејских) задатака

1. Избор задатка

Оцењују се укупно **четири** задатка:

и то **два кратка** и **два дугачка** задатка, међу којима се сваки односи на **различито раздобље**, барем два на **мађарску** историју и један на **светску** историју.

Оцењивање задатака у **случају** да је ученик **лоше изабрао задатке**

Ако је ученик *решио четири задатка*, али је погрешно изабрао у односу на раздобље, врсту задатка итд. онда

- Онај задатак (или задатке) у којем је постигао најмање бодова не треба узети у обзир, тако да при израчунавању укупног броја изгуби што мање бодова;
- Онај задатак (два или три) треба узети у обзир, који задовољава аспекту избора и у којем је добио највише бодова.

Ако ученик *започне више од четири задатка* али свој избор не означи једносмислено, а међу решењима има четири задатка која одговарају правилима избора, онда почињући од најмањег редног броја решеног задатка на основу правила избора треба оцењивати по растућем редоследу (нпр. 13., 16., 17., 20. или 14., 16., 17., 20.).

Ако ученик *започне више од четири задатка*, али свој избор не означи једносмислено, али нема таква четири задатка која одговарају аспектима избора, онда у обзир треба узети оне задатке који одговарају аспектима избора и у којима је добио највише бодова.

Ако је кандидат *започео све задатке* и није једносмислено означио свој избор, онда одговарајући опису испита треба оценити решења за задатке **13., 16., 19. и 20.** .

2. Оцењивање задатака

У **оцењивању** задатака одлучују следећи аспекти:

- a) **разумевање задатка**,
- b) **задовољење захтевима** (компетенције, садржај),
- c) **конципираност, правилна употреба језика**.

Оцењивање текстуалних задатака се одвија према **кључу за исправљање** који садржи конкретне аспекте и поступке оцењивања, као и припадајући садржај.

а) Упутство за бодовање разумевања задатка:

У вези разумевања задатка треба обратити пажњу на следеће аспекте

- Идентификација задатка (тема, раздобље): да ли ученик пише о датом проблему, теми, раздобљу?
- Придржавање теме, истицање суштине: да ли се концентрише на постављени проблем у задатку истицањем суштине?
- Дубина садржаја, излагање: колико су му сложене констатације и закључци, односно да ли су релевантни у односу на проблем?
- Разноврсност и успешност радње: да ли користи изворе, зна ли да изводи битне констатације и закључке?

Код конкретног оцењивања задатка први корак је одлука да ли је од могућих 4 или 8 бодова за **разумевање задатка** кандидат достигао барем 1 бод. Ако није, укупан број бодова за задатак може бити само 0.

Задаци решавања проблема (кратки)

4 бода се даје ако је кандидат проблем разумео у потпуности и тачно протумачио, излагање је пропорционално, логично и истиче суштину. Коришћењем извора формулише битне закључке, однос конкретних и општих тврдњи је изједначен.
3 бода се даје ако је кандидат проблем разумео у потпуности, тачно га протумачио, али излагање је непропорционално или не истиче суштину.
2 бода се дају ако решење проблема само делимично изради и користи изворе, али не даје битне констатације.
1 бод се даје ако напише барем један такав закључак на основу којег се види да је разумео проблем, али већи део излагања се не усмерава у правцу тумачења или решавања проблема.
0 бодова се даје ако не разуме, или погрешно схвати задатак, не користи изворе, тврдње се не усмеравају у правцу тумачења проблема.

Аналитички (дуги) задаци

7-8 бодова се даје ако је кандидат проблем разумео у потпуности и тачно протумачио, излагање је пропорционално, логично и истиче суштину. Коришћењем извора формира битне закључке и тврдње, однос конкретних и општих тврдњи је изједначен.
4-6 бодова се даје ако је кандидат проблем разумео у потпуности, тачно га протумачио, али излагање је непропорционално или не истиче суштину.
2-3 бода се дају ако решење проблема само делимично изради и користи изворе, али не даје битне констатације.
1 бод се даје ако напише барем једну такву тврдњу на основу које се види да је разумео проблем, али већи део излагања не иде у правцу тумачења или решавања проблема.
0 бодова се даје ако не разуме, или погрешно схвати задатак, не користи изворе, тврдње не иду у правцу тумачења проблема.

б) Бодовање поступака и садржајних елемената

У кључу за исправљање смо поступке у вези примене компетенција (нпр. оријентација у времену и простору, коришћење извора) означили са „П”, а њима припадајуће садржајне елементе са „С”.

У случају задатака решавања проблема (кратких) уз једну радњу се везују један до два садржаја, док се у задацима анализе -посебно код откривања чињеница које утичу на догађаје –појављује више садржајних елемената, два- три. Ако се у кључу за исправљање уз једну радњу везује само један садржајни елемент, онда и у исправци број бодова за поступак и за садржај треба да се подудара. Као опште правило приликом бодовања појединих поступака и појединих садржаја треба применити следеће:

Бодовање „Постака” (П)

2 бода се дају ако је висок припадајући број бодова за садржај (више од 50% од максималног броја бодова за садржај).

1 бод се даје ако је од бодова за садржај кандидат постигао барем 1 бод, а одговор не садржи грубе грешке (погрешан податак, констатација).
--

0 бодова се даје ако кандидат није добио бодове за садржајне елементе, а одговор садржи грубе грешке.
--

Свакако да постоји тесна веза између два аспекта оцењивања, јер се поступци могу тумачити и оцењивати само путем конкретног садржаја.

Примери код садржајних елемената означавају који садржаји се прихватају као добар одговор. **Садржајни елементи одговора се у принципу састоје из два елемента:** одређивање у времену и простору; употреба општих и конкретних појмова; набрајање (означавање, приказивање) и закључивање (установљавање). Приликом бодовања значи да ако одговор садржи само један елемент даје се 1 бод, а ако садржи оба дају се 2 бода. Наравно да се код садржајних елемената одговора –посебно код набрајања и закључивања –може прихватити и другачија добра комбинација, различита од оне у кључу за исправљање! У кључу за исправљање код неколико садржајних елемената је наведено више добрих варијанти одговора раздвојених са „или”, а све то не искључује могућност да онај који оцењује не прихвати и друге добре садржајне елементе.

Бодовање „Садржајних елемената” (С)

2 бода се дају ако садржи одговарајућу количину тачних података, у анализи се добро позива на изворе (ауторе, намере, околности, итд.), као и да означава више карактеристичних, типичних узрока и последица, и/или наводи историјске личности везане уз догађаје.

1 бод се даје ако анализа садржи мало небитних података, закључака и констатација. Садржи само неколико података који нису најкарактеристичнији.

0 бодова се даје ако нема података, повезаности, или ако су у решењу потпуно погрешне констатације.
--

ц) Бодовање „Композиције и правилне употребе језика”

Код задатака решавања проблема (кратких)

2 бода се дају ако је текст конципиран од реченица са смислом и нема грубих правописних грешака.
1 бод се даје ако има више језичких и више грубих правописних грешака.
0 бодова се даје ако је решење скица од набацаних речи, нема повезаних реченица.

Код задатака анализе (дугачких)

7-8 бодова се даје ако је текст конципиран од реченица са смислом, кохерентан је, логично се надограђује, сразмерно је усклађен према излагању садржаја, констатације су нијансиране, са више аспеката, нема граматичких или правописних грешака.
4-6 бодова се даје ако се текст састоји од реченица са смислом, али је несразмерно конципиран или су неке констатације поједностављене, има мањих језичких грешака.
2-3 бода се дају ако се текст састоји од реченица са смислом, али је текст лоше конципиран, несразмеран, има недостатака (нпр.: недостаје увод, разрада или закључак). Констатације у тексту су поједностављене, има језичких грешака.
1 бод се даје ако се одговор састоји од реченица међу којима једва да има повезаности (садржајне или језичке), садржи грубе језичке и правописне грешке.
0 бодова се даје ако је одговор у виду скице, састоји се само из речи.

3. Обим текстуалних задатака

Важна компетенција при писању текста је да кандидат изрази своје мисли у оквиру унапред одређеног простора (обима). У оправданом случају, реченица започета на тачкастим линијама може да се заврши на празном месту на листу, а овај елемент одговора ће се такође оценити. Код кратких задатака то значи отприлике 2- 3 реда, а код дугачких отприлике 4- 5 редова.

4. Предложени редослед оцењивања текстуалних задатака

1. Проучите кључ за исправљање задатака!
2. Прегледајте пример низа аспеката оцењивања!
3. Проконтролишите кандидатов избор задатака!
4. Прочитајте ученикову радњу барем два пута!
5. По елементима кључа за исправљање установите постигнут број бодова по појединим аспектима!
6. Установите укупан број бодова и уз помоћ делиоца (**3 и 4**) прерачунајте у број испитних бодова!
7. Испитне бодове не треба заокруживати по задацима!
8. Израчунајте укупан **збир испитних бодова** постигнут за четири есејска задатка! Ако збир испитних бодова није цео број, резултат који се завршава на 0,5 не треба заокруживати, онај испод 0,5 треба надоле, а изнад 0,5 треба нагоре заокружити! (Нпр.: 27,5 бодова: не треба заокружити; 27,3 = 27 бодова; 27,7 = 28 бодова.)

III. Утврђивање укупног броја бодова задатака

Саберите постигнут број бодова – раније већ вероватно заокружен - у I и II делу!

Табеле за оцењивање, бодовање задатака

Задаци који захтевају кратак одговор

Аспекти	Могући број	Постигнут број
	бодова	
Разумевање задатка	4	
Оријентација у простору и времену	4	
Употреба стручне терминологије	4	
Коришћење извора	6	
Откривање чињеница битних за догађаје	8	
Композиција, правилна употреба језика	2	
Укупан број бодова	28	
	ДЕЛИЛАЦ 4	
Број испитних бодова	7	

Задаци који захтевају дугачак одговор

Аспекти	Могући број	Постигнут број
	бодова	
Разумевање задатка	8	
Оријентација у простору и времену	4	
Употреба стручне терминологије	6	
Коришћење извора	10	
Откривање чињеница битних за догађаје	12	
Композиција, правилна употреба језика	8	
Укупан број бодова	48	
	ДЕЛИЛАЦ 3	
Број испитних бодова	16	

I. ЗАДАЦИ КОЈИ ЗАХТЕВАЈУ КРАТАК ОДГОВОР

1. задатак: Источне цивилизације старог доба (0,5 бодова по елементу, укупно 4 бода.)

Редни број	Назив државе	Слово под којим је појам
1.	Сумер/Месопотамија/Вавилон	Б)
2.	Кина	А)
3.	Индија	Д)
4.	Израел/Јеврејска држава	Ц)

2. задатак: Функционисање сталешке државе (Укупно 3 бода.)

а)

1. слика: Француска (0,5 бодова)

2. слика: Енглеска (0,5 бодова)

б) 1. слика: трећи сталеж / грађанство 2. слика: Дом лордова (Скупштина) (0,5 бодова по елементу)

ц) Сарадња краља и сталежа, или заједничко извршавање власти. (Нпр.: доношење закона, изгласавање пореза, одлука у питању рата.) (1 бод)

3. задатак: Средњевековна Мађарска Краљевина (Укупно 4 бода.)

а) (0,5 бодова по елементу.)

1. Нетачно

2. Тачно

3. Тачно

4. Нетачно

б) Заштита *или* ојачавање приватне имовине. (1 бод)

ц) Изградња феудалних односа. (1 бод)

4. задатак: Принципи просветитељства (0,5 бодова по елементу, укупно 2 бода.)

а) принцип поделе власти *или* три гране власти

б) принцип владавине народа *или* суверенитет народа *или* народ је извор власти

с) слободна трговина *или* слободно тржиште

д) принцип (народног) представништва *или* бирано законодавство *или* парламентарни систем

5. задатак: Тестамент Иштвана Бочкаија (Укупно 5 бодова.)

а) (такозвани) 15-огодишњи рат

б) Нпр.: зато што је Мађарска под окупацијом страних сила (Турске, односно Хабсбурзи), *или* држава није самостална *или* да би потпомагала мађарска сталешка настојања.

ц) хајдуци

д) секељи (сикуљци)

е) војна служба

6. задатак: Француска грађанска револуција (0,5 бодова по елементу, укупно 3 бода.)

а) апсолутизам (апсолутистичка монархија)

б) сталежи *или* просвећено племство и грађанство

ц) краљ *или* влада

д) уставотворна (скупштина)

е) република

ф) јакобинци

7. задатак: Привреда дуализма (Укупно 5 бодова.)

а) 3.; 4. (0,5 бодова по елементу.)

б) Нпр.: Улагачима је осигурала профит, *или* то је омогућило узимање кредита под повољним условима, *или* омогућило је узимање кредита од 150 милиона франака на 50 година. (1 бод)

ц) У 1890.-тој деценији (1 бод)

д) Нпр.: машинска индустрија, металургија, индустрија прераде дрвета (0,5 бодова по елементу.)

е) Габор Барош (1 бод)

8. задатак: Привреда XX века (Укупно 3 бода.)

а) Нпр.: привредна криза *или* криза због хиперпродукције (0,5 бодова)

б) (0,5 бодова по елементу.)

1. у привреду

2. конјунктуру *или* радна места

3. производња *или* тржиште

ц) Нпр.: ради избегавања кризе, *или* у интересу регулисања тржишта (планско привређивање), *или* формира се „ђавољи круг”: незапосленост даље сужава куповну моћ, што води до даљих затварања радних места. (1 бод)

9. задатак: Мађарска између два рата (Укупно 4 бода.)

а)

1. Расте пропорција оних који су завршили основну и средњу школу. (0,5 бод.)

2. Нпр.: Просветна политика Куна Клебелсберга 1922–31, *или* изградња учионица и стварање учитељских радних места, *или* укидање аналфабетизма. (1 бод)

б)

1. На интелектуалним пољима и у пољопривреди. (0,5 бодова)

2. Нпр.: из редова пољопривредника (сељака) се тешко било издигнути због материјалних и културних заостатака (мењати друштвени статус). (1 бод)

Нпр.: интелигенција се на одређеним пољима практично репродуковала (кастирала), *или* после Трианона прилив интелигенције са оцепљених територија је изазвао превелику понуду, *или* систем установа средњег и високог образовања је био скроман и скуп. (1 бод)

10. задатак: Комунистичка диктатура у Мађарској (1 бод по реду, укупно 4 бода.)

а) Нетачно Нпр.: ни панславизам, ни православна црква нису имали традицију; *или* у држави се нису бојали од поновног оживљавања немачке агресије.

б) Тачно Нпр.: Мађарску је запосела совјетска војска, *или* присуство SZEB-а, *или* надзор Министарства унутрашњих послова, *или* делатност ÁVO (ÁVH).

ц) Тачно Нпр.: о свим важним личним и питањима власти се одлучивало у Кремљу (нпр.: и именовање Имреа Нађа за премијера 1953.), *или* напредовање унутар партије комуниста званих московите.

д) Тачно Нпр.: практично до 1949. је комунистичка идеологија постала самовладарска (нпр. У политичком животу, званичном општем говору, науци, књижевности), *или* упућивање на формирану култ личности, Ракошија.

11. задатак: Север–Југ (Укупно 4 бода.)

а) (0,5 бодова по елементу.)

Карикатура: Нпр.: (богати) Север искоришћава („цеди“) (сиромашни) Југ.

Дијаграм: Нпр.: Становништво света се непрекидно увећава, у оквиру тога најдинамичније расте број становника у Азији и Африци, *или* упућује да је становништво Европе и развијеног света у опадању.

б) Нпр.: обе слике упућују на проблем да док интензивно расте бројно стање јужњака, северњаци располажу већином потрошних добара, *или* већина привредних добара је у рукама мањине која се смањује (нестаје). (1 бод)

ц) Нпр.: глад, миграције, криза узрокована дуговањима, тероризам, хуманитарне катастрофе, проблеми заштите човекове околине. (1 бод по елементу.)

12. задатак: Повереник парламента (Укупно 3 бода.)

а) На Уставу (Републике Мађарске) *или* основном закону. (0,5 бодова)

б) повереник за заштиту података (0,5 бодова)

ц) било ко (0,5 бодова)

д) двотрећинском већином (0,5 бодова)

е) Штити свога грађавина (држављана) од државе. (0,5 бодова по елементу.)

II. ЕСЕЈСКИ ЗАДАЦИ СА АНАЛИЗОМ

13. Источно и западно хришћанство (кратак)

Аспекти	Поступци, садржаји	Бод
Разумевање задатка	Кандидат приказује одступајуће карактеристике источног и западног хришћанства и разлоге раскола цркве. Искоришћавањем извора одговор упућује на битне повезаности (нпр. литургијске разлике, веза цркве и државе).	0–4
Оријентација у простору и времену	П Кандидат поставља историјске догађаје у простору и времену. С Установљава да је раскол цркве настао 1054., али различит развој је већ ранија појава, и упућује на размештај источног и западног хришћанства у географском погледу (Рим, Византија, итд.).	0–4
Употреба стручне терминологије	П Кандидат тачно употребљава опште, односно историјске појмове везане уз тему. Т Користи следеће опште појмове (бискуп, цар, источно и западно хришћанство, итд.), односно тачно примењује стручне изразе везане уз тему (папа, патријарх, синод, православна црква, целибат, итд.).	0–4
Употреба извора	П Кандидат уграђује у свој одговор информације које налази у изворима и из њих извлачи једноставне закључке. С Нпр.: препознаје да се у хришћанским краљевинама световна и црквена власт повезала, и установљава да се на Истоку царска и власт руководиоца цркве концентрисала у једној руци, док је на Западу дошло до поделе власти између владара цркве (папе) и светског ладара (немачко- римски цар). С Pl.: утврђује главне разлике источне и западне цркве (литургија, различито учење, различити зависни односи итд.), и установљава да је раскол 1054. дао одлучни импулс појачању разлике између источне и западне цркве.	0–6
Откривање чињеница битних за догађаје	П Кандидат приказује карактеристике различитог развоја хришћанске цркве (источне и западне), позадину и последице. Т Нпр.: утврђује да је на Западу XI–XII век обележила борба између папе и цара, и установљава да је надметање уствари текло у циљу присвајања светске власти. Т Нпр.: препознаје да је православна црква у бројним питањима заступала различите ставове (нпр. одбацује учење светог тројства, нема обавезног неженства свештеника), и установљава да су и ове разлике доприносиле борби две црквене струје. Т Нпр.: препознаје да је западно хришћанство истовремено водило борбу за власт са Византијом и немачким царом, и установљава да је циљ ове борбе једним делом било очување независности цркве, а другим делом распрострањавање утицаја на светску власт.	0–8
Композиција, правилна употреба језика	Излагање је дато у реченицама, садржај се логично излаже. Одговор не садржи грубе граматичке или правописне грешке.	0–2
УКУПАН БРОЈ БОДОВА У ЗАДАТКУ		28
БРОЈ ИСПИТНИХ БОДОВА		7

14. Средњевековна привреда и трговина (дугачак)

Аспекти	Поступак, садржаји	Бод.
Разумевање задатка	<p>Кандидат у основи приказује карактеристике средњевековне привреде и трговине.</p> <p>Одговор у суштини приказује главне карактеристике привреде и трговине, својствености насталих промена.</p> <p>Анализа открива узајамне везе између преображаја привреде и развоја трговине (нпр. развој индустрије, ширење трговинских путева).</p> <p>Кандидат у одговору користи, анализира изворе, и из њих изводи значајне закључке и последице и дефинише.</p>	0–8
Оријентација у простору и времену	<p>П Кандидат поставља историјска дешавања у времену и простору.</p> <p>С Препознаје најважније привредне центре у Европи у XI–XIII и XIV–XV веку, и упућује на географске односе утврђених трговачких веза (левантска трговина, Ханза- савез итд.).</p>	0–4
Употреба стручне терминологије	<p>П Кандидат правилно употребљава опште појмове, као и конкретне историјске појмове везане уз дато раздобље.</p> <p>С Стручно користи следеће опште појмове (индустрија, трговина, привреда, размена робе, тржиште, економисање новцем итд.).</p> <p>С Стручно користи следеће конкретне историјске појмове (нпр. Ханза-градови, левантска трговина, Шампања, банка, Фугери итд.).</p>	0–6
Употреба извора	<p>П Кандидат у свој одговор уграђује информације које се налазе у изворима и извлачи закључке.</p> <p>С Нпр.: препознаје значајније привредне центре у XI–XIII веку, као и то да су путем Ханза-савеза и левантске трговине у источни део Европе и на Блиски Исток доспели луксузна роба, зачини, чоја, со и вино, и установљава да су у њихову замену у западни део Европе доспеле сировине.</p> <p>С Нпр.: препознаје да је током XI–XIV века поред морских трговинских путева и копнена трговина била дефинисана, и установљава да је њеним путем дошло до размене робе разних минералних блага и племенитих метала.</p> <p>С Нпр.: утврђује да су привредни центри у првом реду били у Западној Европи, и установљава да су у трговини значајну улогу подносиле разне северно-италијанске и немачке банке, које су тиме себи оствариле огромну корист.</p> <p>С Нпр.: препознаје да се током XV века међусобно спојила трговина са далеким земљама северног и средоземног мора, и установљава да се као резултат промена европска привреда употпунила, а даљинска трговина је функционисала организованије и ефикасније.</p>	0–10
Откривање чињеница битних за догађаје	<p>П Кандидат открива привредне промене, као и међусобне везе локалне и трговине са далеким земљама.</p> <p>С Нпр.: утврђује да су и трговци створили своје сопствене цехове (гилде), и установљава да је поред ових организација за заштиту интереса и развој банкарске сфере такође био услов успешне даљинске трговине.</p>	0–12

	<p>С Нпр.: наводи да су у унутрашњој и спољњој трговини земаља озбиљну улогу играли вашари, где су се у великим количинама мењали вуна, кожа, чоја, тканине од лана, различити предмети од метала и жито, и установљава да су од једног дела места вашара постали индустријски центри.</p> <p>С Нпр.: препознаје да су се у трговини са далеким земљама територије које су биле далеко једна од друге заснивале на различитим производним околностима, и установљава да су трговци Венеције, Ђенове и Пизе обављали тзв. левантску трговину која је повезивала Блиски Исток са Јужном Европом, или утврђује да је под водством Либека и Хамбурга Ханза-савез од Лондона, преко фландријских градова па све до Новгорода вршила размену робе и тиме имала одлучујући утицај на трговину целе Северне Европе.</p> <p>С Нпр.: препознаје да је значај трговине према Средњем и Далеком Истоку у XIV–XV веку опао, и установљава да је разлог томе продор татара и турака-османлија.</p> <p>С Самосталним знањем, тачним закључцима потврђује и допуњује своју анализу.</p>	
Композиција, правилна употреба језика	<p>Излагање је дато у реченицама, реченице су јасне и једносмислене.</p> <p>Анализа је кохерентан текст, садржај се логично излаже.</p> <p>Ученикови закључци показују да зна да анализира.</p> <p>Одговор не садржи грубе граматичке или правописне грешке.</p>	0–8
УКУПАН БРОЈ БОДОВА У ЗАДАТКУ		48
БРОЈ ИСПИТНИХ БОДОВА		16

15. Светска привреда после I Светског рата (кратак)

Аспекти	Поступак, садржаји	Бод.
Разумевање задатка	<p>Кандидат у основи приказује преуређење светске привреде од краја Првог светског рата па до 1929.</p> <p>У одговору се искоришћавањем извора упућује на битне међусобне везе, нпр. привредне последице рата, постављање привреде на ноге се остварује међународном сарадњом, кредитима.</p>	0–4
Оријентација у простору и времену	<p>П Кандидат поставља историјска дешавања у времену и простору.</p> <p>С Препознаје да се центар привредног развоја после светског рата из Европе преместио у Северну Америку, и упућује на то да консолидација и привредни успон од почетка 1920-тих година трајали до светске економске кризе 1929.</p>	0–4
Употреба стручне терминологије	<p>П Кандидат правилно употребљава опште појмове, као и историјске појмове везане уз тему.</p> <p>С Користи следеће опште појмове (светски рат, развој, продуктивност итд.), односно тачно примењује стручне изразе везане уз тему (конјунктура, заштитне царине, моторизација, ланчана производња итд.).</p>	0–4

Употреба извора	<p>П Кандидат у свој одговор уграђује информације које се налазе у изворима и из њих извлачи закључке.</p> <p>С Нпр.: утврђује да је светска индустријска производња у различитој мери, али свуда порасла, и установљава да је пораст индустријске производње био најдинамичнији у Совјетском Савезу јер је кренуо са неразвијенијег нивоа, или упућује на то да је привредни пораст у САД истакнут јер је кренуо са високог развојног нивоа.</p> <p>С Нпр.: препознаје да су се могућности новостворених источно-средње-европских малих држава поквариле због расцепкавања тржишта, и установљава да се и тиме може објаснити релативно успоравање привредног развоја и Немачке, и Европе. Или утврђује да су се појавиле нове индустријске гране, и установљава да је у повећању продуктивности велику улогу имала стандардизација, ланчана производња итд.</p>	0–6
Откривање чињеница битних за догађаје	<p>П Кандидат открива позадину привредног преображаја, и упућује на резултате светске привреде 1920.-тих година.</p> <p>С Нпр.: утврђује да је развој светске привреде – у различитој мери – имао дејство у целом свету; променио се однос запослених у појединим секторима и то у корист индустрије и трговине, и установљава да је највећа промена (моторизација) - развој био у САД јер нису биле опустошене ратом, односно биле су највећи кредитор антанте.</p> <p>С Нпр.: напомиње да је значајну улогу после светског рата у постављању привреде на ноге имало међународно удруживање, кредити, и упућује на то да је и Немачка добила кредите са циљем да би могла да исплати ратну одштету.</p> <p>С Нпр.: препознаје да је стварање нових индустријских грана (хемијска индустрија, авиоградња, индустрија конзерви итд.) такође имало улогу у развоју светске привреде, и установљава да је целу светску привреду начинило нестабилном то што Немачка и Совјетски Савез због различитих аспеката нису желели да се укључе у међународну поделу рада.</p>	0–8
Композиција, правилна употреба језика	<p>Излагање је дато у реченицама, садржај се логично излаже.</p> <p>Одговор не садржи грубе граматичке или правописне грешке.</p>	0–2
УКУПАН БРОЈ БОДОВА У ЗАДАТКУ		28
БРОЈ ИСПИТНИХ БОДОВА		7

16. Антирадна дипломатија (дугачак)

Аспекти	Поступак, садржаји	Бод.
Разумевање задатка	<p>Кандидат у основи приказује антиратне напоре у другој половини 1930-тих година.</p> <p>Одговор истичући суштину упознаје са позадином дипломатских догађаја, и приказује енглеске, француске и немачке спољнополитичке напоре.</p> <p>Анализа открива међусобне везе између успеха напора немачке</p>	0–8

	<p>спољње политике и безуспешности европске дипломатије (нпр. криво схватање Хитлерових напора, „лошу савест“ победничких држава, улогу антиратног општег расположења).</p> <p>Кандидат у одговору користи, анализира изворе, и из њих изводи значајне закључке и последице.</p>	
Оријентација у простору и времену	<p>П Кандидат поставља историјска дешавања у времену и простору.</p> <p>С Установљава да је 1933. (31. јануар) након преузимања власти од стране нациста, Немачка одбацила одредбе мировног уговора, и због слабости енглеске и француске политике Хитлер је дипломатским путем постигао успехе, односно добио територије (Аустрија и Судетска провинција).</p>	0–4
Употреба стручне терминологије	<p>П Кандидат правилно употребљава опште појмове, као и конкретне историјске појмове.</p> <p>С Употребљава следеће опште појмове (дипломатија, мировни уговор, ратна одштета, ревизија, наоружавање итд).</p> <p>С Стручно користи конкретне историјске појмове везане уз то раздобље (грађански рат, опасност од нацизма, замена становништва, Друштво народа, мировна политика итд.).</p>	0–6
Употреба извора	<p>П Кандидат у свој одговор уграђује информације које се налазе у изворима и извлачи закључке.</p> <p>С Нпр.: препознаје да од тренутка настајања нацистичке Немачке она наставља са агресивном спољном политиком, и установљава да у њеној успешности има улогу и дипломатска неприпремљеност западних сила и погрешно процењивање Хитлерових намера.</p> <p>С Нпр.: утврђује да је енглеска дипломатија (Етли и Чемберлен) наставила мировну политику, и установљава да су на основу тога дали Немачкој бројне повластице (Аншлус и Минхен).</p> <p>С Нпр.: препознаје да је савез Француске и Велике Британије за избегавање рата пропао, и установљава да су у томе имали улогу и несигурни унутрашње-политички живот и антиратно јавно расположење, односно слабо функционисање Друштва народа.</p> <p>С Нпр.: утврђује да је Минхенски споразум Хитлеру донео значајан политички успех и територијално ширење, и установљава да је тиме потврдио своју насилну политику и у држави и ван њених граница.</p>	0–10
Откривање чињеница битних за догађаје	<p>П Кандидат открива зашто је нацистичка Немачка представљала опасност за безбедност у Европи.</p> <p>С Нпр.: препознаје да су као последица неправедних Версајских мировних уговора и кризе светске привреде екстремне силе доспеле на власт у више европских држава, и установљава да су оне већином захтевале ревизију мировних уговора.</p> <p>С Нпр.: установљава да је Хитлер добро искористио слабост енглеске и француске дипломатије, и установљава да је то у више случајева (нпр. шпански грађански рат) довело до политичких и војних успеха Немачке.</p> <p>С Нпр.: препознаје да је немачку опасност само мало њих препознало у Западној Европи (нпр. Черчил), и установљава да је и уздржана политика САД допринела Хитлеровим успесима.</p>	0–12

	<p>С Нпр.: препознаје да је Минхенски споразум довео до поделе Чехословачке, и установљава да је након анексије Чехословачке сукоб западних сила и Немачке постао неизбежан.</p> <p>С Самосталним знањем, тачним закључцима потврђује и допуњује своју анализу.</p>	
Композиција, правилна употреба језика	<p>Излагање је дато у реченицама, реченице су јасне и једносмислене.</p> <p>Анализа је кохерентан текст, садржај се логично излаже.</p> <p>Ученикови закључци показују да зна да анализира.</p> <p>Одговор не садржи грубе граматичке или правописне грешке.</p>	0–8
УКУПАН БРОЈ БОДОВА У ЗАДАТКУ		48
БРОЈ ИСПИТНИХ БОДОВА		16

17. Владавина Лајоша Великога (кратак)

Аспекти	Поступак, садржаји	Бод.
Разумевање задатка	<p>Кандидат у основи приказује одредбе закона из 1351. и њихову позадину.</p> <p>Искоришћавањем извора одговор упућује на суштинске повезаности, нпр. зашто су нове одредбе (убирање деветине, објављивање «једног и истог племства») заступале интересе нижег племства.</p>	0–4
Оријентација у простору и времену	<p>П Кандидат поставља историјска дешавања у времену и простору.</p> <p>С Установљава да је Лајош Велики између 1342. и 1382. владао као други члан Анжу-породице, и упућује на то да је у том добу средњевековно Мађарско Краљевство највећег пространства.</p>	0–4
Употреба стручне терминологије	<p>П Кандидат правилно употребљава опште појмове, као и конкретне историјске појмове везане уз тему.</p> <p>С Користе следеће опште појмове (племћка права, наслеђе, кметство итд.), односно тачно примењује стручне изразе везане уз тему (Златна була, закон о авицитету, закон о деветини, баронска лига итд.).</p>	0–4
Употреба извора	<p>П Кандидат у свој одговор уграђује информације које се налазе у изворима и из њих извлачи закључке.</p> <p>С Нпр.: утврђује да су закони из 1351. оснажили Златну булу, и установљава да су промене служиле интересима нижег племства и јачању краљеве власти.</p> <p>С Нпр.: препознаје да су закон о авицитету (неотуђивости) одредба о убирању обавезне деветине служили економским интересима нижег племства, и установљава да је краљ овим мерама оснажио сопствене подржаваоце насупрот баронске лиге.</p>	0–6
Откривање чињеница битних за догађаје	<p>П Кандидат открива значај закона из 1351. из аспекта Лајоша Великога и нижег племства.</p> <p>С Нпр.: препознаје да се за време владавине Роберта Карла формирао један нови велепоседнички слој (баронска лига), који се претворио у ограничење краљеве власти, и</p>	0–8

	<p>установљава да је јачање нижег племства путем закона 1351. значило противтежу томе.</p> <p>С Нпр.: напомиње да је закон о неопућивости укинуо до тада слободну праксу наследства, и установљава да је то истовремено спречавало уситњавање племићких поседа.</p> <p>С Нпр.: препознаје да је закон о деветини ујединио терете кметства, и установљава да је и принцип «једне и исте слободе» служио интересима нижег племства, јер их је правно учинио равноправнима са члановима баронске лиге.</p>	
Композиција, правилна употреба језика	<p>Излагање је дато у реченицама, садржај се логично излаже.</p> <p>Одговор не садржи грубе граматичке или правописне грешке.</p>	0–2
УКУПАН БРОЈ БОДОВА У ЗАДАТКУ		28
БРОЈ ИСПИТНИХ БОДОВА		7

18. Опсада Будима (дугачак)

Аспекти	Поступак, садржаји	Бод.
Разумевање задатка	<p>Кандидат у основи приказује опсаду Будима 1686. године, догађаје који су томе претходили и последице.</p> <p>У одговору се истичући суштину приказује значај успеха поновног освајања (нпр. то је последње заједничко удруживање хришћана против Турака) и последице.</p> <p>Анализа открива домаће и међународне узајамне везе поновног освајања Будима (нпр. улогу Свете Лиге, карактеристике учешћа Мађара, одлуке скупштине у Братислави).</p> <p>Кандидат у одговору користи, анализира изворе, и из њих изводи значајне закључке и констатације.</p>	0–8
Оријентација у простору и времену	<p>П Кандидат поставља историјска дешавања у времену и простору.</p> <p>С Установљава да је поновном освајању Будима 1686. претходила опсада Беча 1683. и упућује на просторно ширење ратног похода (поновно освајање средњег дела земље, евентуално на Сенћанску битку).</p>	0–4
Употреба стручне терминологије	<p>П Кандидат правилно употребљава опште појмове, као и појмове везане уз тему.</p> <p>С Користи следеће опште појмове (опсада, ратна операција, ратови око тврђава, међународно удруживање итд.).</p> <p>С Користи појмове који се вежу уз тему (Света Лига, одредба о отпору итд.).</p>	0–6
Употреба извора	<p>П Кандидат у свој одговор уграђује информације које се налазе у изворима и из њих извлачи закључке.</p> <p>С Нпр.: установљава да се после опсаде Беча у широком кругу развило међународно удруживање да би Турке изгнали из Европе, и установљава да је то било у вези са промењеним стањем сила у Европи.</p> <p>С Нпр.: упућује да су у поновном заузимању Будима учествовали бројне војне снаге немачке кнежевине (нпр. баварци, швабе), и установљава да су у успешној сарадњи</p>	0–10

	<p>значајну улогу имали Карло Лотарингијски и Емануел Николас.</p> <p>С Нпр.: препознаје да самостална мађарска војска није била део Свете Лиге, али установљава да су се у опсади борили и бројни мађарски војници.</p> <p>С Нпр.: препознаје да се на скупштини 1687. мађарско племство сагласило са укидањем слободног избора за краља, и установљава да је то имало само формални значај јер се тај принцип ни раније није остварио.</p>	
Откривање чињеница битних за догађаје	<p>II Кандидат открива војне и политичке догађаје који су претходили и последице ослобађања Будима, одн. целе земље.</p> <p>С Нпр.: утврђује , да су после руско- турског рата Турци 1683. последњи пут покушали да освоје Беч, и установљава да су за то покренули велике снаге, али им напори нису крунисани успехом.</p> <p>С Нпр.: препознаје да је за победу над Турцима била потребна удружена војна снага држава сједињених у Светој Лиги, и установљава да је међународно удруживање тако широких кругова појачало присутност Хабсбуршког Царства у Средњој Европи.</p> <p>С Нпр.: утврђује да се на скупштини 1687. племство одрекло и тзв. Одредбе о отпору из Златне буле, и установљава да је то створило повољне услове за апсолутистичка настојања (централизовање двора).</p> <p>С Нпр.: препознаје да је у XVII веку организованост и техничка опремљеност (нпр. артиљерија) европске војске надмашила Турке, и установљава да је и то играло важну улогу у ратном походу.</p> <p>С Самосталним знањем, тачним закључцима потврђује и допуњује своју анализу.</p>	0–12
Композиција, правилна употреба језика	<p>Излагање је дато у реченицама, реченице су јасне и једносмислене.</p> <p>Анализа је кохерентан текст, садржај се логично излаже.</p> <p>Ученикови закључци показују да зна да анализира.</p> <p>Одговор не садржи грубе граматичке или правописне грешке.</p>	0–8
УКУПАН БРОЈ БОДОВА У ЗАДАТКУ		48
БРОЈ ИСПИТНИХ БОДОВА		16

19. Мањинска (национална) настојања у Хабсбуршкој царевини (кратак)

Аспекти	Поступак, садржаји	Бод.
Разумевање задатка	<p>Кандидат приказује национално стање у Хабсбуршкој царевини, односно национална настојања мањина које ту живе.</p> <p>Уз помоћ извора одговор упућује на битне повезаности (нпр. ширење идеја национализма и развијање мањинских настојања).</p>	0–4
Оријентација у простору и времену	<p>II Кандидат поставља историјска дешавања у времену и простору.</p> <p>С Установљава да је Хабсбуршко царство у првој половини XIX века водећа велика сила средње Европе, у коме живе бројне нације, у често случајева и територијално концентрисане.</p>	0–4

Употреба стручне терминологије	<p>П Кандидат правилно употребљава опште појмове, као и историјске појмове везане уз тему.</p> <p>С Користи следеће опште појмове (територија, језик, култура, народ итд.), односно тачно примењује стручне изразе везане уз тему (национализам, илирски покрет, мањинска управа итд.).</p>	0–4
Употреба извора	<p>П Кандидат у свој одговор уграђује информације које се налазе у изворима и из њих извлачи једноставне закључке.</p> <p>С Нпр.: утврђује да су у првој половини XIX века мисли и идеје о националној припадности постајале све популарније, и установљава да је то довело до избијања на површину унутрашњих проблема Хабсбуршког царства.</p> <p>С Нпр.: препознаје да су разне нације (мањине) у интересу своје самосталности (употреба језика, властита култура) наступале са све радикалнијим захтевима, и установљава да је то ослабљивало унутрашњу кохезију у царству, и у односу на Мађарску се укрштало са мађарским замислима самосталности.</p>	0–6
Откривање чињеница битних за догађаје	<p>П Кандидат приказује сложени карактер националног проблема унутар царства, и анализира последице тога.</p> <p>С Нпр.: утврђује да трагом распрострања идеја национализма као тенденција у целој Европи долази до изражаја стварање националне културе (књижевност, позориште, неговање језика, прикупљање народних обичаја итд.), и установљава да су као последица ових процеса у многим вишенационалним царствима ојачала национална настојања за самосталношћу.</p> <p>С Нпр.: препознаје да су мађарска национална настојања тога доба у царству била најзначајнија, што се објашњава и делимичном самосталношћу Мађарске, и установљава да је двор у интересу осигуравања власти («Завади, па владај!») изиграо различита национална настојања једне насупрот других.</p> <p>С Нпр.: утврђује да се мађарски водећи слој са једне стране супротстављао Хабсбурзима и мањинама, али заступао и мисао о сарадњи са њима, и установљава да је иза те дволичности у првом реду било препознавање опасности од панславизма.</p>	0–8
Композиција, правилна употреба језика	<p>Излагање је дато у реченицама, садржај се логично излаже.</p> <p>Одговор не садржи грубе граматичке или правописне грешке.</p>	0–2
УКУПАН БРОЈ БОДОВА У ЗАДАТКУ		28
БРОЈ ИСПИТНИХ БОДОВА		7

20. Развој (изградња) грађанске државе (дугачак)

Аспекти	Поступак, садржаји	Бод.
Разумевање задатка	Кандидат у основи приказује изградњу грађанске државе у Мађарској у задњој трећини XIX века. Одговор истичући суштину приказује повезаности донешених мера, карактеристике формирања модерне грађанске државе. Анализа открива најважније мере и њихов значај (грађански брак, вођење матичних књига, закон о народним школама итд.). Кандидату одговору користи и анализира изворе, и из њих изводи значајне закључке и констатације.	0–8
Оријентација у простору и времену	П Кандидат поставља историјске догађаје у простору и времену. С Установљава да су се након погодбе у дуалистичкој монархији у Мађарској, односно у 1890.-тим годинама родиле најважније реформе, и упућује на то да и територијално све снажније долази до изражаја воља самосталне мађарске владе.	0–4
Употреба стручне терминологије	П Кандидат правилно употребљава опште појмове, као и историјске појмове везане уз тему. С Корити следеће опште појмове (урбанизација, модернизација, администрација, систем жупанија итд.). С Користи стручне појмове који се вежу уз тему (велики жупан, закон о народним школама, грађански брак итд.).	0–6
Употреба извора	П Кандидат у свој одговор уграђује информације које се налазе у изворима и из њих извлачи закључке. С Нпр.: утврђује да је изградња грађанског типа администрације зависила од самосталне мађарске унутрашње политике унутар дуалистичке државе, и установљава да су административне промене резултирале снажењем улоге државе. С Нпр.: напомиње да су грађански брак и вођење матичних књига били значајан корак у раздвајању државе и цркве, и установљава да је као последица законског регулисања отклоњена препрека за еманципацију различитих народности и вера. С Нпр.: утврђује да је 1868. закон о народним школама поставио општу обавезу школовања до 12 година (образовање је могло бити на матерњем језику), и установљава да је тај закон са слободним начелима односио према мањинском образовању, и значајно је допринео сузбијању аналфабетизма. С Нпр.: препознаје да су на чеју жупанија били главни жупани који су заступали став владе и имали значајне надлежности, и установљава да им се делокруг у време система дуализма стално проширивао, јачајући тиме утицај државе на локалном нивоу.	0–10
Откривање чињеница битних за догађаје	П Кандидат открива да је формирање дуалистичке монархије створило одговарајуће стање за изградњу модерне државе и њених институција. С Нпр.: препознаје да је од 1870.-тих година долази до изражаја политика слободних начела (под вођством Тиса Калмана) која је	0–12

	<p>бројним мерама помогла изградњу модерне државе, али убрзање реформи се везују уз премијера Шандора Векерлеа, и установљава да је услед промена Мађарска на почетку XX века постала модерна грађанска држава.</p> <p>С Нпр.: утврђује да је 1868. прихваћен Етвешев закон о народним школама камен темељац у историји мађарског образовања, и установљава да се на услед њега није подигао само ошти ниво образовања, него су се створили и најважнији услови за развој науке.</p> <p>С Нпр.: напомиње да су се поред грађанског брака и матичних књига родиле и друге прогресивне реформе, нпр. либерализација вера (старе, категорија вера које су признате и оних које то нису), и установљава да је и упркос тим реформама и даље остао значајан утицај конзервативне аристократије и „узорна“ улога центри менталитета.</p> <p>С Нпр.: препознаје да је процес реформи много изменио у тадашњој Мађарској, приближио је државу развијенијим регијама Западне Европе, и установљава да се само делимично обрачунала са заосталошћу, и бројна важна друштвена питања (национална, земља, гласачко право) није знала да решава.</p> <p>С Самосталним знањем, тачним закључцима потврђује и допуњује своју анализу.</p>	
Композиција, правилна употреба језика	<p>Излагање је дато у реченицама, реченице су јасне и једносмислене.</p> <p>Анализа је кохерентан текст, садржај се логично излаже.</p> <p>Ученикови закључци показују да зна да анализира.</p> <p>Одговор не садржи грубе граматичке или правописне грешке.</p>	0–8
УКУПАН БРОЈ БОДОВА У ЗАДАТКУ		48
БРОЈ ИСПИТНИХ БОДОВА		16

21. Мађарског научни живот између два светска рата.**(кратак)**

Аспекти	Поступак, садржаји	Бод.
Разумевање задатка	<p>Кандидат приказује научни живот и просветне резултате у 1920–30.-тим годинама.</p> <p>Искоришћавањем извора, одговор упућује на суштинске повезаности (нпр. аналфабетизам је скоро потпуно нестао и просветно- политичке мере).</p>	0–4
Оријентација у простору и времену	<p>П Кандидат поставља историјска дешавања у времену и простору.</p> <p>С Установљава да је истовремено са потписивањем трианонског мира у Мађарској од 1920.-тих година започело Хортијево раздобље, и упућује на то да су се тада значајно променили територијални односи државе (промена граница, смањење државе).</p>	0–4

Употреба стручне терминологије	<p>П Кандидат правилно употребљава опште појмове, као и појмове везане уз тему.</p> <p>С Користи следеће опште појмове (култура, просвета, проналазак, Нобелова награда итд.), односно појмове везане уз тему (културна надмоћ, collegium hungaricum итд.).</p>	0–4
Употреба извора	<p>П Кандидат у свој одговор уграђује информације које се налазе у изворима и из њих извлачи једноставне закључке.</p> <p>С Нпр.: препознаје да је политика Куна Клебелсберга служила за ствар ревизије, и установљава да су му планови и мере за циљ имали стварање мађарске културне надмоћи у Карпатском басену.</p> <p>С Нпр.: утврђује да су питање просвете сматрали за заштиту домовине, па су на то усмеравали значајне износе, и установљава да је и то играло улогу да су поред научника нобеловаца целокупна просвета и наука били добитници у реформама.</p>	0–6
Откривање чињеница битних за догађаје	<p>П Кандидат открива да се између развоја просвете и резултата науке исказује тесна веза узрок- последица.</p> <p>С Нпр.: препознаје да су као последица трианонског мира трошкови за одређене територије смањени (нпр. војска), и тако су веће износе него раније уложили у развој просвете, и установљава да су се са том одлуком сложили и широки друштвени слојеви.</p> <p>С Нпр.: установљава да су уместо факултета на територијама које су оцепљене основани нови мађарски факултети, односно створиле су се иностране мађарске установе, домаћа стручна позадина установа се такође проширила, и установљава да су ове мере имале значајну улогу у резултатима научника који су обележили то раздобље.</p> <p>С Нпр.: указује да су Алберт Сент-Ђерђи, Золтан Бај, Ђерђ Бекеш и други ширили добар глас мађарске науке по целом свету, и установљава да је њихов значај и дејство на бројним пољима науке још и данас важно и одлучујуће.</p>	0–8
Композиција, правилна употреба језика	<p>Излагање је дато у реченицама, садржај се логично излаже.</p> <p>Одговор не садржи грубе граматичке или правописне грешке.</p>	0–2
УКУПАН БРОЈ БОДОВА У ЗАДАТКУ		28
БРОЈ ИСПИТНИХ БОДОВА		7

22. Revolucija 1956. и борба за слободу (дугачак)

Аспекти	Поступак, садржаји	Бод.
Разумевање задатка	<p>Кандидат у основи открива карактер револуције 1956. и борбе за слободу, захтеве и међусобну везу редоследа догађаја.</p> <p>Анализа приказује циљеве и захтеве револуције и борбе за слободу 1956.</p> <p>Анализа открива да је захтев за демократском променом био повезан са питањем националне независности, јер је припадање совјетској зони створило услове за комунистичку диктатуру у Мађарској.</p> <p>Кандидат у одговору користи и тумачи изворе, и из њих извлачи значајне закључке и констатације.</p>	0–8
Оријентација у простору и времену	<p>П Кандидат поставља историјске догађаје у простору и времену.</p> <p>С Утврђује да је мађарска револуција била између 23. октобра и 4. новембра 1956., и у том периоду је Мађарска припадала земљама совјетског блока, <i>или</i> била је члан Варшавског пакта.</p>	0–4
Употреба стручне терминологије	<p>П Кандидат правилно употребљава опште појмове, као и конкретне историјске појмове везане уз тему.</p> <p>С Стручно употребљава следеће опше појмове (револуција, демократија, парламентаризам, независност, неутралност итд.).</p> <p>С Стручно користи следеће конкретне историјске стручне изразе (равнотежа снага, хладни рат, Варшавски пакт, НАТО, гвоздена завеса, вишепартијски систем, самоопредељење, војна интервенција итд.).</p>	0–6
Употреба извора	<p>П Кандидат у свој одговор уграђује информације које се налазе у изворима и из њих извлачи закључке.</p> <p>С Нпр.: препознаје да су захтеви 23. октобра формулисали успостављање демократских односа и укидање зависности од совјета, и установљава да ти захтеви нису дотицали тзв. социјалистичких тековина (национализација, потпуна запосленост итд.).</p> <p>С Нпр.: упућује на то да су Имре Нађ и влада 28. октобра прихватили већину револуционарних захтева и слабљење зависности од Совјетског Савеза, и установљава да се подршка овим захтевима у значајној мери може захвалити револуционарним (уличним) борбама.</p> <p>С Нпр.: утврђује да се совјетска влада поставила на став чекања у вези са мађарским питањем, учинила је уступке, и установљава да се тај став објашњава међународним односима (нпр. заустављивачка политика САД).</p> <p>С Нпр.: препознаје да Јожеф Миндсенти револуционарне догађаје тумачи као борбу за слободу мађарског народа, и установљава су даљи ток догађаја, изглед борбе, одлучиле намере Совјетског Савеза.</p>	0–10

<p>Откривање чињеница битних за догађаје</p>	<p>П Кандидат открива да је 1956. у Мађарској уједно била друштвена револуција и народна борба за независност.</p> <p>С Нпр.: утврђује да је систем пре 1956. већина јавности сматрала експортом Совјетског Савеза, и установљава да је пресудна већина становништва заузела став да се Руси повуку из Мађарске.</p> <p>С Нпр.: упућује на то да би стварање демократских односа значило успостављање вишепартијског система 1945.–48. у Мађарској, и установљава да то комунистичка партија у почетку није подржавала, али је услед револуционарних догађаја то ипак прихватила, па се зато у почетку новембра формирала коалициона влада.</p> <p>С Нпр.: утврђује да је свака значајнија друштвена група и политичка снага (ФКГП, Петефијева партија, МСДП) подржавала вишепартијски систем, и установљава да је након укидања МДП новоформирани МСМП такође прихватио вишепартијски систем.</p> <p>С Нпр.: препознаје да су се демократија и настојања за независношћу међусобно снажили током револуције и развијањем борбе за слободу, и установљава да је повезивање ове две ствари створило широку друштвену подршку ових догађаја.</p> <p>С Самосталним знањем, тачним закључцима потврђује и допуњује своју анализу.</p>	<p>0–12</p>
<p>Композиција, правилна употреба језика</p>	<p>Излагање је дато у реченицама, реченице су јасне и једносмислене.</p> <p>Анализа је кохерентан текст, садржај се логично излаже.</p> <p>Ученикови закључци показују да зна да анализира.</p> <p>Одговор не садржи грубе граматичке или правописне грешке.</p>	<p>0–8</p>
<p>УКУПАН БРОЈ БОДОВА У ЗАДАТКУ</p>		<p>48</p>
<p>БРОЈ ИСПИТНИХ БОДОВА</p>		<p>16</p>